

André Jurjus, Netbeheer Nederland

‘Parallellen tussen energie en drinkwatersector’

Netbeheer Nederland is de brancheorganisatie van alle energienetbeheerders, dus zowel voor gas als elektriciteit. Directeur André Jurjus kijkt naar de toekomst van de energievoorziening en belicht enkele overeenkomsten en verschillen tussen de watersector en de energiesector.

Water en energie zijn belangrijke publieke voorzieningen, van vitaal belang voor de samenleving. De drinkwaterbedrijven en de energienetbeheerders vinden beide hun oorsprong in overheidsorganisaties en hebben ook nu nog gemeenten en provincies als aandeelhouder. De belangen lopen dus regelmatig parallel, aldus André Jurjus, de directeur van Netbeheer Nederland. ‘Beide sectoren hebben een uniek product dat wordt gedistribueerd via een landelijk en fijnvertakt netwerk dat tot de vitale infrastructuur van ons land behoort. Er is één groot verschil: de energiemarkt bevindt

zich momenteel in een transitiefase, waarvan we nog niet precies weten hoelang die gaat duren en waar die eindigt.’

Energietransitie

‘Op het gebied van elektriciteit is de wereld bezig met een overstap naar duurzame stroom, die steeds vaker decentraal zal worden opgewekt. In wezen is het energiesysteem aan het omkeren: de consument gaat in toenemende mate zelf beslissen over de manier waarop hij energie afneemt – of produceert! Zon, wind en water zul-

len een steeds groter aandeel in onze energievoorziening innemen. Dat heeft enorme gevolgen voor de manier waarop je over distributie en infrastructuur moet denken. Steeds meer mensen leggen zonnepanelen op het dak of verenigen zich in energiecollectieven en bouwen of adopteren gezamenlijk een windturbine. De opgewekte stroom gebruiken ze zelf of leveren ze terug aan het net. Daar moet je als netbeheerder dan dus wel klaar voor zijn!

‘Maatschappelijke en klimatologische veranderingen beïnvloeden de vraag naar energie. Dat heeft onder andere tot gevolg dat van oudsher bekende verbruikspieken verschuiven of dat er nieuwe ontstaan. Zo zorgen elektrische auto’s voor een nieuwe piek tussen 17.00 en 20.00 uur ’s avonds, als mensen thuiskomen en de auto ‘aan de oplader’ hangen. Een ander voorbeeld: vroeger zorgden energiebedrijven dat hun netwerk berekend was op de piekenergievraag in november en dan zaten ze de rest van het jaar goed. Inmiddels moeten we meer rekening houden met de terugleverpiek in juli, wanneer alle zonnepanelen overuren draaien en hun stroom terug het net in pompen.’

Investeringsbehoeften

‘Deze ontwikkelingen hebben een flinke impact op de investeringsbehoeften van de energiebedrijven. Moet je investeren in een netwerk dat is toegerust voor de grootste pieken uit het verleden, terwijl niet zeker is of die capaciteit in de toekomst nog nodig is? Complicerende factor daarbij is dat er wel grote trends waarneembaar zijn, maar dat niemand nog precies weet waar het heen gaat. Onze sector is dus enorm alert op de ontwikkelingen en zet onder andere sensing, slimme meters en analyses van big data in voor efficiencyverbetering en voorspellingen. We zoeken daarbij vooral naar flexibel in te zetten oplossingen. Dat kan betekenen dat je gebruikmaakt van opslagtechnologie of bijvoorbeeld de flexibiliteit in het energiegebruik bij klanten benut. Dat kan wanneer energieleveranciers werken met variabele tarieven en tijdens daluren goedkope stroom aanbieden voor het opladen van de elektrische auto, of een hogere prijs bieden voor teruggeleverde elektriciteit in tijden van een hoge vraag naar stroom. Maar je kunt ook denken aan tijdelijke technische oplossingen, zoals mobiele buurtbatterijen.’

We hebben het nu steeds vooral over elektriciteit: hoe zit het met aardgas?

Jurjus: ‘De ontwikkelingen zijn de laatste jaren in een stroomversnelling geraakt, niet alleen door de klimaatdiscussie, maar ook door de aardbevingsproblematiek. We beschikken in Nederland over een fantastische, zeer betrouwbare gasinfrastructuur, maar de vraag is hoelang gas nog een grote rol speelt in onze energiemix. De Raad voor de leefomgeving en infrastructuur kwam recentelijk met een rapport dat aangeeft dat de positie van gas afneemt, ten gunste van die van elektriciteit. In de gebouwde omgeving gaan we toe naar een hybride systeem, waarbij het primaat ligt bij elektriciteit, met gas als back-up voor als de energievraag extra hoog is.’

Hoe gaat uw sector in dit kader om met vervangingsvragen?

Jurjus: ‘Ook hier zie je een parallel met de drinkwatersector: het gas- en het elektriciteitsnetwerk hebben een levensduur van tussen de 50 en 60 jaar. Omdat veel netwerken in de jaren 50 en 60 van de vorige eeuw zijn aangelegd, staan we aan de vooravond van een grote vervangingsronde. De vraag of je nu moet beginnen of toch

nog even kunt wachten, wordt dus steeds actueler, zeker voor gas. Maar je moet je ook afvragen of je wel opnieuw een landelijk netwerk moet aanleggen, dan wel aan kleinere, decentrale oplossingen moet denken. Gezien het verwachte grotere aanbod van windenergie van de Noordzee en uit Duitsland in de komende jaren ben ik geneigd te denken dat je beter kunt zorgen voor een landsdekkend elektriciteitsnetwerk, zodat je vraag en aanbod goed bij elkaar kunt brengen.’

Afstemmen investeringscycli

‘Een ander aspect aan vervanging is de wens om lokaal of regionaal werkzaamheden te bundelen, dus om investeringscycli van energie- en drinkwaterbedrijven op elkaar af te stemmen. Dat heeft veel voeten in de aarde, maar kan leiden tot flinke besparingen en minder overlast voor burgers en bedrijven. Maar of het in de praktijk haalbaar is, durf ik niet te zeggen: in ieder geval zal de overheid hierin de regie moeten nemen. In het kader van dijkversterking is onlangs bijvoorbeeld een convenant gesloten om alle werkzaamheden met betrekking tot infrastructuur te coördineren, onder regie van het waterschap. Dat moet zich in de praktijk nog bewijzen, maar het is een begin.’

Net als de drinkwatersector hebben energienetbeheerders te maken met precarioheffing op hun infrastructuur door de gemeenten: wat is het standpunt van Netbeheer Nederland rondom dit onderwerp? Ziet u er meerwaarde in om samen met Vewin op te trekken op dit dossier?

Jurjus: ‘Netbeheer Nederland is tegen de precarioheffing, omdat hiermee sprake is van een verborgen belastingheffing. Samen met Vewin en Energie-Nederland, de brancheorganisatie van energieleveranciers, stellen we dit ter discussie en vragen we de politiek om precario op het energienet af te schaffen.’

Hoe ziet de toekomst van uw sector eruit?

Jurjus: ‘Dat weet niemand precies, maar dat het anders zal zijn dan tot nu toe, staat als een paal boven water. De belangrijkste drivers achter de ontwikkelingen zijn de veranderende behoeften van mensen en de technologie. Mensen zoeken steeds meer naar de menselijke maat, naar manieren om zelf belangrijke zaken in hun leven en hun omgeving vorm te geven. En bij energievoorziening kan dat. We leven in een interessante periode, het einde van het tijdperk van de fossiele brandstoffen. Dat levert nu een transitie en dus een paar decennia onduidelijkheid op. Maar als we straks de nieuwe energiebronnen hebben ontsloten en vooral goed met elkaar kunnen delen, zal er ook weer een stabiele periode volgen.’